

Burde engelsk kategoriseres som et skandinavisk språk?

12. februar 2016

Som vi lærer på skolen, stammer dagens [engelsk](#) fra gammelengelsk, eller angelsaksisk – et vestgermansk språk som anglerne og sakserne bragte med seg da de slo seg ned på de britiske øyer på 400-tallet. Denne delen av språkhistorien har det blitt stilt spørsmål ved. To lingvister fra Universitetet i Oslo – professor Jan Terje Faarlund, og gjesteprofessor Joseph Emmonds, fra Palacký-universitetet i Olomouc i Tsjekkia – har begynt å undersøke inkonsekvenser i språket. (Forskerrapporten ligger på Universitetet i Oslo sin hjemmeside Apollon, i nynorsk original: <http://www.apollon.uio.no/artikler/2012/4-engelsk-er-skandinavisk.html>) For det første, resonnerer de, var det altfor mange engelske ord av skandinavisk opprinnelse til at alle disse kunne være lånord som var tatt inn for et spesielt behov. I tillegg skiller engelsk syntaks seg fra de andre vestgermanske språkene. Ett eksempel på dette er plassering av beskrivende adjektiv; før substantivet på engelsk, men etter substantivet i de latinske språkene: *Red Mill* på engelsk blir *Moulin Rouge* på fransk. Professorene Faarlund og Emmonds la merke til at der engelsk syntaks skiller seg fra de øvrige vestgermanske språkene, har det som regel lik syntaksen med de skandinaviske språkene. Tre eksempler illustrerer dette:

- Rekkefølgen på ordene i en engelsk setning er som rekkefølgen på skandinaviske setninger: «I have read the book» er ord for ord den samme rekkefølgen som på norsk: «Jeg har lest boken». Men på tysk kommer verbet til slutt i setningen: «Ich habe das Buch gelesen».
- En setning avsluttes ofte med en preposisjon på engelsk eller skandinaviske språk: «This we have talked about» er ordrett det samme som på norsk: «Dette har vi snakket om». Men slik plassering blir feil på tysk.
- Infinitiv kan deles opp både på engelsk og i skandinaviske språk: «I promise to never do it again» er helt tilsvarende den norske setningen «Jeg lover å ikke gjøre det igjen». Men slik oppdeling vil ikke være korrekt på tysk.

De fleste lesere i vår tid vil kunne være enige i de to første, men mange vil være uenige med den tredje, ved å vise til engelsk skolebokgrammatikk. Røttene til denne uenigheten ligger hos tidlige engelsk grammatikere i det 16. og 17. århundre, som ofte var basert på og skrevet på

latin, den siste av disse kom i 1685 og var skrevet av Christopher Cooper. Her ble det hevdet at splitting av infinitiv var en grammatikalsk synd, angivelig ettersom infinitiv ikke kan splittes på latin. Nåtidens autoriteter i praktisk kommunikasjon på engelsk gjør narr av denne regelen. Standardverket for amerikansk engelsk, «The Chicago Manual of Style», tillater deling av infinitiv, og konstaterer at «... adverb kan i enkelte tilfelle med rette brukes til å skille infinitivs 'å' fra sitt hovedverb...» I Storbritannia blir regelen mot slik oppdeling latterliggjort, som i den spøkefulle uttalelsen i «The Economist Style Guide»: «*To never split an infinitive is quite easy*» («Å aldri dele opp infinitiv er ganske enkelt»). Som forfatteren Bill Bryson sier det i *Mother Tongue* «Det å tilpasse engelsk grammatikk til latinske regler er som å be folk spille baseball etter reglene i fotball.» Språkvitenskapelige regler er ikke like ukompliserte som reglene i ballspill, men som professorene Faarlund og Emmonds påpeker – historien påvirker språkbruken. Moderne engelsk språk har mye å takke skandinavene som først slo seg ned på De britiske øyer på 800-tallet og innførte Danelagen for. Det var da mer sannsynlig at gammelengelsk døde ut eller ble blandet med morsmålet til herskerne av Danelagen. Slik argumenterer både historien og sunn fornuft for at engelsk burde re-kategoriseres i den nordgermanske språkgruppen, sammen med norsk, dansk, islandsk, færøysk og svensk.

Av M. Michael Brady* * Forkortet fra en artikkel i Norwegian American Weekly (Seattle, USA)